

BƏHRİ-TƏVİL

Əbülqasım Nəbati

<http://www.kitablar.com>

<http://www.kitablar.org/>

Mənbəyi-çəşmeyi-hər kəlmə ki, cari ola bir nitqbəyan ya ki, lisandan adıdır o bizim allahi-əzimin ki, onun mərhəməti, lütfü üzündən yaranıb növi-bəşər, əqlü hünər, qüvvəti idrak, üzündə iki göz, həm iki qaş, üz necə üz, misli-qəmər, qaməti bir sərv, belə tük kimi bir incə kəmər, baş kasası əql, bəsirət yeri, huş mərkəzi, onda eşidib duymağa bir cüt də qulaq, sonra dodaq, ləb necə ləb, ləli-Bədəxşan, xəti də ənbəri-reyhan, çəkilibdir iki səf kipriyi bir güclü qoşuntək gözüün ətrafını hifz etməyə, bir püstə kimi qönçeyi-xəndan bir ağız ki, nə deyim vəsfini, gövhər kimi dişlər düzülüb hər biri bir ləl ilə mərcan, hələ o gərdənə bir bax, ola bilməz ona tay, heç də sürəhi, nə də mina, o boyu, qaməti rəna, tökülüb çiyinə geysuləri zəncir kimi, sünbül kimi, bəh-bəh, belə bir ətr, tərəvət və nəzakətlə qəra rəngi o yəldə gecəsindən də gözəldir, deyək əhsən elə bir xaliqə ki, xəlvə eləyibdir onu, həm də nə görürsən bu cahanda tək onu sənətinin, qüdrətinin hasilidir, bir bu qədər lölövü yaquti-Yəmən, ləli-Bədəxşan, bütün çöl və biyaban və ümman yetirib bəsləyə hər gövhəri-rəxşan, hamısı, lölövü şəhvar onundur, nəzər et hikmətə, əsrarə, yeri, məskəni yoxdursa da, əmrilə dönür çərxi-fələk, nur saçır ay və günəş, göydəki hər bürcü qəmər, gah iti, gah yavaş, gah soyuq, gah da ki isti, gecə-gündüz dolanır, gah sönmür, gah da yanır, xəlvə edənə bircə o allah, elə allah ki, xəlvə etdi iki aləmi, dünyanı, nə var, cinni-bəşər Adəmi Həvvanı və ya Ruhül-əmin Cəbraili, bir də Mikaili, o Musa ilə İsanı kərəm etdi Məsihayə, nəfəs verdi diriltsin, ölünü, digərinə verdi təcəllə ki, onun nuru ilə dərk ola o möcüzə-Səban.

Uca günbədi-ələvü səmavatü hicabatü məqamatü kəramət və lahut və nasut ki, burda hamısı oldula məbhut, gələnlər hamısı cinnü pəri, adəmi insan, bütün gəbrü müsəlman, bütün hürüyyü qılman qələtdir, nə deyim, kaş olaydı mənə bir məhrəmi-əsrar, açaydım ona öz sirrimi, ancaq ki, bu sirri birinə söyləməyib saxlaya pünhan, ikimiz əldə qədəh, qarşıda bir sağəri-səhba, eləyib eyş ilə işrət, necə işrət ki, edib rəqs biləydik belədir aləmi-fani, nə edim söyləmək olmur, bu kimi sirri nə cür şərh eləyim, ya ki edim mən ona min şükr, əta sayəsi hər yerdə düşür başlara, sən qüdrətə bax ki, qara torpaqda necə neməti əlvan gətirib zahirə, çaylar və ağaclar və bulaqlar necə dağlar, necə bağlar, necə ləzzətli və dadlı və şirin meyvə nə meyvə! Nə deyim mən necə sünbül, necə güllər, nə çəmənlər, bu çəməndə necə qümri, necə bülbül, necə cəh-cəh, necə səslər ki, olur hər eşidən məst, gəlir naləvü əfğanə ya da valeh olub tərki edir əhvalı, gedir eşq çəmənzarinə seyr etməyə bir başqa cahanı, gəl onu durma, könül, cahil olub tərki eləmə, sən belə bir bağı-gülüstanə nəzər sal, necə gör şaxədə quşlar oturub oldu qəzəlxan, belə halət, belə bir yaz bizim aləmdədi, heç yerdə tapılmaz, çalışıb badeyi-reyhani yerə qoyma bu şərt ilə ki, bir yarı-müvafiq tapıb öz halinə, birlikdə çəkil guşəyə, güllər arasında keçir öz ömrünü azadə, məbada yaramaz şəxs ilə yoldaş olasan ki, içə o badəni axirdə qıra daşla sənin camini, bil ha! Nə edim, sən məni əfv et ki, çıxıb rıftəsi əldən sözümün keçdi hüdədi, elə ki, gülşənə gəldin, gözünü aç, ayıq ol, eylə nəzər, gör ki, necə hər ağacın yarpağı gəlmiş dilə, söylər özünün sirrini sübhün yelinə bəlkə tərəhhüm edə bir an, apara ərz edə dildarinə, icz ilə deyə, ey büti-xunxar, cəfakarü dilazar, xəzanlar bizi incitdi, fəqət vəslin ümidilə gəlib görməyə bir qorxulu vadidə durub müntəzirlik hər birimiz. Bəlkə də qismət ola didar, bizə rəhm elə, ey kaş, nə olsun ki, gərək bir dəfə bir an səni, bircə soruş halımızı, dərdimizi, lütf ilə dərman elə, tainki yetişdi bura söz qadiri-yektani bacardıqda bir az mədh elədik, növbə çatıb indi böyük oğlu o Adəm babanın hansı ki, xilqəttək onun xatirinə xəlq olunub tapdı bu cür rəvnəqü ziynət. O, nəşəbdə hamıdan ali onun şəni, cəlalı, kərəmi tərifi sığmaz, nə deyim mən ki, necə elmü hünər dəftərinin mətləi olmuş onun o pak adı, olmazdı bu aləm o əgər aləmə qoymazdı qədəm, bil və yəqin et nə cəmadat, nə nəbatat, nə bu ərşü səmavat, nə firdövs, nə cənnət, nə cəhənnəm, nə xərabat, nə münacat, nə də lövhü qələmi kürsiyü əflakü kəvakib, bu ay-ulduz, gecə-gündüz, nə bu günlər, nə bu aylar, nə bu illər, nə payızlar, nə də yazlar--hamısı təkə onun xatirinə xəlq olunub gəldi vücudə, o gözəl mehri-nübüvvət, bütün ümmət, hamıya etdi səxavət, odur, o təkə əgər gəlsə qiyamət, hamıya rəhm eləyib, qurtara min dərdu əzabdan, adıdır Əhmədi-Məhmud Əbülqasim, o xeyrül-bəşəri Seyyidi-gövnəyn Məhəmməddir, Əlinin əmisi oğlu, Əli hansı Əli, Heydəri-Səfər, o Əli ki, odu əla, odu vala, Əsədullah odu, o qüdrəti-allah, o

Əlidir ki, dayanmış qapısında ona Qənbər də qul oldu, nə deyim mən hələ Səlmən Əbülmöcinü Miqdadü Əbuzər baş əyər, hörmət edər Türkü Əcəm şahı-Xətavü Xütənü hind ilə Çin hakimi bunlarla bərabər, bilirik bir də o Qeysər və Buxara, bütün aləm bu Nəbatı eləyir vəsf sənintək bir...ey məhi-ənvər, necə tərif qılım, yoxdu şəbihin bu lətafət, bu şərəfət bu cahan üzrə pəri-hurilər olmaz, nə deyim, qalmışam aciz bu vəcahət, bu məlahətdə Züleyxa nədi, Leyla nədi, Əzra nədi, Səlma nədi, billəh ki, üzüntək ola bilməz güli-həmra, habelə yoxdu qədintək çəmən-i-dəhrdə bir sərvi-dilaravü nə şümşadü nə ərər, nə sənubər, hanı zülfün kimi sünbül, üzünü kim gülə oxşatdı xəta etdi, qələtdir, hanı bu rəngdə gül bəs nə deyim eylə ləbi mül, arizi gün ya məhi-taban dilim yox, deyə bilməm ləbinə ləli-Bədəxşan, dişinə gövhəri-rəxşan, nə əcəb vəqtdə, nə saətdə səni xəlq eləyib qadiri-mənnan, hanı çeşmi-xumarın kimi bir nər-gizi-şəhla, nə olur, ey büti-tənnaz, xoşavaz ki, gəhgah bu biçareyi-dilxəstəyə bir rəhm edəsən, yoxsa məgər bil-məmisən kim, sənə mən aşiqəm, ey yari-cəfakar, dilazar, sitəm-pişəvü birəhmü mürüvvət, nə xoşundur ki, çəkim mən belə zillət, səni tari, dəxi əl çək bu cəfadən ki, gümanım budu bu vəzdə gər görsə məni rəhm eləyə gəbrü nəsara, belə gəldi belə getdi, belə baxdı, necə baxdı ki, göz axdı, canımı odlara yaxdı, yeri get, dəng eləmə, bir elə göz ta ki, deyim mən belə gəldi, belə baxdı, nə bilim kim deyəcəklər ki, bu əfsanədi kim, ol belə gəldi, belə getdi, o nə Məcnundu, nə Leylavü nə məxfidi, nə peydavü nə Vamiqdi, nə Əzra, nə Nəbatidi, nə Hafiz, o, müdəbbirdi ki, tədbir elədi, etdi məni aşiqi şeyda.

[İstinad 1: Nəbatinin yeganə bəhri-təvilinin bir hissəsi farsca yazılmışdır. Haman hissəni dilimizə uyğun tərcümə etmişik.]